

ע"פ 4737/17 - אחמד שחאדה נגד מדינת ישראל, חן (באסם) בר

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים

ע"פ 4737/17

לפני: כבוד המשנה לנשיאה ח' מלצר
כבוד השופט ג' קרא
כבוד השופט י' אלרון

המערער: אחמד שחאדה

נגד

המשיבים: 1. מדינת ישראל
2. חן (באסם) בר

ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה (כב' השופט א' לוי) ב-ת"פ 55739-08-16 מתאריך 25.04.2017

תאריך הישיבה: ל' בניסן התשע"ח (15.04.2018)

בשם המערער: עו"ד סאהר פאר

בשם המשיבים: עו"ד נעימה חנאווי-כראם

פסק-דין

המשנה לנשיאה ח' מלצר:

1. בפנינו ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה (כב' השופט א' לוי) ב-ת"פ 55739-08-16 מתאריך 25.04.2017, במסגרתו הושטו על המערער העונשים הבאים: 36 חודשי מאסר בפועל (החל מיום מעצרו) תוך הפעלת עונש מאסר מותנה בן 12 חודשים, כאשר מחציתו יופעל במצטבר, כך שעל המערער לרצות בסך הכל 42 חודשי מאסר בפועל; 12 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור המערער, במשך שלוש שנים מיום שחרורו, כל עבירה שיש בה יסוד של אלימות; 3 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור המערער, במשך שנתיים מיום שחרורו, עבירה שעניינה החזק סכין שלא כדין, ופיצוי למתלון בסך 25,000 ש"ח, וזאת מעבר לסכומים שהועברו למתלון במסגרת הסכם "הסולחה" שנערך בין הצדדים.

להלן נפרט בקצרה את הנתונים הדרושים להכרעה במכלול.

רקע

2. כנגד המערער (ונאשם נוסף) הוגש כתב אישום מתוקן במסגרת הסדר טיעון, שייחס לו את העבירות הבאות: חבלה חמורה בנסיבות מחמירות, לפי סעיפים 333 ו-335(א)(1) ו-(א)(2) ו-29 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין), והחזקת סכין שלא כדין, לפי סעיף 186(א) לחוק העונשין.

3. המערער הוא אביו של הנאשם 1. השניים גרים בעיר העתיקה בעכו. המתלון, מר ח.ב. הוא שכנם של השניים ומתגורר בבניין סמוך. המתלון נהג להחליף את בגדיו כשחלון חדרו פתוח וניתן היה להבחין בו עושה כן מבחוץ. המערער ביקש מהמתלון מספר פעמים לדחלול מלעשות זאת. על רקע זה התגלע ביניהם ויכוח.

4. על פי עובדות כתב האישום, בתאריך 05.06.2016, בשעת ערב, המתלון התארגן ליציאה לבילוי והחליף את חולצתו בסמוך לחלון דירתו תוך כדי שיחה עם חבריו, אשר שהו בחוץ ברחוב. באותו זמן עמדו המערער והנאשם 1 בחלון ביתם וצעקו לעברו של המתלון שייכנס פנימה ושיתלבש שם. המתלון צעק למערער: "מה אתה מדבר איתי". בתגובה לכך, החלו המערער והנאשם 1 לקלל את המתלון.

בעקבות זאת, החל ויכוח קולני בין הצדדים. המתלון ירד מדירתו והחל מתקדם לעבר ביתם של המערער והנאשם 1. חבריו של המתלון, אשר היו עדים לוויכוח - אחזו בו ומנעו ממנו את התקדמותו, ואולם המתלון החל צועק ומקלל את המערער והנאשם 1.

5. בהמשך למתואר בפיסקה 4 שלעיל - המערער והנאשם 1 יצאו מביתם והלכו לעברו של המתלון כשהם מצוידים בסכינים. הנאשם 1 אחז בסכין בידו, כשלהב הסכין מופנית כלפי מטה, במגמה להסתירה, ואילו המערער החזיק ברשותו סכין אחרת, ארוכה יותר, שאותה הוא הסתיר באזור הקדמי של מכנסיו.

6. כאשר הבחין אחד מחבריו של המתלון בכך שהמערער והנאשם 1 מתקדמים לעברו - הוא אחז במתלון כדי להרגיעו, בעוד שאחד מחבריו האחרים של המתלון ניגש אל המערער והנאשם 1 ואמר להם שאין צורך לריב. בתגובה, אמר המערער שברצונו רק לשוחח עם המתלון. או אז, שלף המערער את הסכין מתוך מכנסיו והתקדם במהירות לעבר המתלון.
7. המתלון ניסה להימלט מהמקום, אך המערער והנאשם 1 תפסו אותו באזור חדר-המדרגות שאליו נס - תוך שהמערער ניסה לדקרו באמצעות הסכין. המתלון הצליח לאחוז בידו של המערער וכך להימנע מדקירה. במקביל, ניגש אליו גם הנאשם 1, אשר דקרו בבית החזה.
8. המתלון הצליח להשתחרר מתקיפתם של השניים וברח להמשך הרחוב, תוך שהמערער והנאשם 1 דולקים אחריו. במהלך מנוסתו המתלון נפל, והמערער ניגש אליו ודקר אותו מספר דקירות נוספות באזור החזה, בעודו מוטל על הארץ. במקביל, הנאשם 1 אחז בראשו של המתלון, הרימו ואמר לו שברצונו לחתוך אותו בצוואר. המתלון החזיק בידו של הנאשם 1 ומנע ממנו בכך גישה לצווארו, כך שלבסוף הנאשם 1 חתך מספר חתכים בפניו של המתלון באמצעות הסכין, תוך שהוא אומר לו כי מטרת המעשה: "שיזכור אותו כל החיים ושכל האנשים ידעו שסימן אותו בפנים". בהמשך לכך, בני משפחתו של המתלון ועוברי אורח הגיעו למקום ונחלצו לעזרתו של המתלון. המערער והנאשם 1 ברחו בשלב זה מהמקום, והמתלון פונה בידי אביו ברכבו לתחנת מגן דוד אדום בעכו ומשם, באמבולנס למרכז הרפואי גליל בנהריה.
9. כתוצאה ממעשיהם של המערער והנאשם 1, נגרם למתלון: קרע בסרעפת (מימין) שמקורו בדקירה באזור מעבר חזה בטן ימני בעומק של 5 ס"מ וברוחב של 7 ס"מ; קרע מזערי בריאה השמאלית בעקבות דקירה בבית חזה שמאל, אשר חדרה את כל דופן בית-החזה בעומק של 5 ס"מ; שתי דקירות נוספות באזור זה חדרו את שכבת תת-העור בעומק של 3 ס"מ לפחות; דקירה נוספת במרכז בית-החזה במעבר חזה-בטן חדרה לעומק של 3 ס"מ. בנוסף, נגרמו למתלון שני חתכים בפניו בעומק של 2 ס"מ: האחד - במצח מעל הגבה השמאלית והשני, בצד שמאל של ראשו מהקרקפת דרך הלחי ועד לאוזן שמאל.
- לנוכח הפציעות הנ"ל - המתלון עבר החדרה של נקז בין-צלעי משמאל לצורך טיפול בקרע בריאה וניתוח אבחנתי לצורך אבחון הקרע בסרעפת. כמו-כן, המתלון עבר טיפולים מקומיים של חיטוי, ניקוי וסגירה ראשונית לשאר הדקירות והחתכים שבגופו.
10. בתאריך 25.12.2016, המערער הורשע בבית המשפט המחוזי הנכבד, על פי הודאתו, בעקבות הסדר הטיעון הנ"ל - בעבירות שיוחסו לו בכתב האישום המתוקן. בין הצדדים לא נקבע כל סיכום לעניין העונש.
11. זה המקום לציין כי טרם שמיעת הטיעונים לעונש - הוגש "הסכם סולחה והבנות" שנערך בתאריך 21.08.2016 בין המתלון ומשפחתו, לבין המערער והנאשם 1 ובני משפחותיהם במטה מחוז חוף של משטרת ישראל. במסגרת הסכם זה המערער והנאשם 1 שילמו למתלון סך של 40,000 ש"ח, כפיצוי על הפציעה והחבלות. כן הוסכם על השכנת שלום בין המשפחות ועל הסדרת היחסים ביניהם. הצדדים אף התחייבו לפנות למשטרת ישראל ולבקש את ביטול התלונות שהוגשו.

12. בתאריך 25.04.2017, בית המשפט המחוזי הנכבד גזר את דינו של המערער. במסגרת קביעת מתחם העונש ההולם בעניינו של המערער - בית המשפט המחוזי הנכבד עמד בהרחבה על הערך החברתי שנפגע מביצוע העבירה, על מדיניות הענישה הנהוגה בעבירות דומות, ועל הנסיבות הקשורות בביצוע העבירה.
13. באשר לערך החברתי שנפגע מביצוע עבירות האלימות - נקבע כי מעשיו של המערער פגעו בערך קדושת החיים ובזכותו של אדם לשלמות גופו, כאשר במעשיו היה כדי לסכן חיי אדם. כן נקבע כי מעשיו של המערער אף פגעו בסדר הציבורי ובשלטון החוק.
14. לעניין מדיניות הענישה הנהוגה - בית המשפט המחוזי הנכבד בחן את מדיניות הענישה הנהוגת בעבירות גרימת חבלה חמורה בנסיבות מחמירות, ובפרט בעבירות דקירה באמצעות כלי נשק קר בהן נדקרו קורבנות חסרי הגנה באורח קשה, מן הסוג מושא כתב האישום המתוקן, וקבע כי מתחם העונש ההולם בעניינו של המערער נע, בנסיבות, בין 30 ל-60 חודשי מאסר לריצוי בפועל, לצד עונשים נלווים.
15. במסגרת הנסיבות הקשורות לביצוע העבירה - בית משפט המחוזי הנכבד עמד על כך כי מעשיו של המערער היו מתוכננים, ובוצעו לאחר דין ודברים עם המתלונן, הצטיידות בכלי הנשק הקרים, רדיפה אחר המתלונן, והשמעת איומים בפניו.
16. בבואו לקבוע את עונשו של המערער בתוך מתחם הענישה - בית המשפט המחוזי הנכבד קבע כי במסגרת הנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה יש לזקוף לזכותו של המערער את השיקולים הבאים: את הודאתו בכתב האישום המתוקן, את האחריות שנטל למעשיו, את הפגיעה שתיגרם לבני משפחתו, ואת הסכם "הסולחה" שנערך בין הצדדים. בית המשפט המחוזי הנכבד שקל, מנגד, לחומרא את עברו הפלילי המכביד של המערער, הכולל הרשעות בעבירות אלימות, בגין ריצה עונשי מאסר ממושכים, ואת עונש המאסר המותנה בן 12 החודשים שהיה תלוי ועומד כנגדו - שלא הרתיעו מלשוב ולבצע עבירות נוספות.
17. לנוכח כל האמור לעיל, ולאחר שאיזן בין כל השיקולים הרלבנטיים - בית המשפט המחוזי הנכבד השית על המערער את העונשים המפורטים בפיסקה 1 שלעיל.
18. מכאן הערעור שבפנינו המכוון כנגד גזר דינו של בית המשפט המחוזי הנכבד.

טענות הצדדים בערעור

19. המערער השיג בתחילה על הן על חומרת עונש המאסר שהושת עליו בגזר הדין והן על השתת הפיצוי הכספי, ואולם במהלך הדיון שנערך בפניו בתאריך 15.04.2018 בא-כוחו של המערער חזר בו מטענותיו לעניין חומרת עונש המאסר - וכעת הוא מלין על רכיב הפיצוי בלבד. לשיטתו של המערער בית המשפט המחוזי הנכבד שגה בכך שהשית עליו תשלום פיצוי בסך של 25,000 ש"ח, בנוסף לסכום ששולם למתלונן במסגרת הסכם "הסולחה". לשיטתו של המערער, סכום הפיצוי, אליו הגיעו הצדדים במסגרת הסכם "הסולחה" מגלם בתוכו גם את רכיב הפיצוי, תוך שהוא

מפנה לסעיף 3 בהסכם "הסולחה", לפיו: "כל צד קיבל מה את מה שמגיע לו ואת זכויותיו, ושאין לצד אחד הזכות לטעון כל טענה כלפי הצד האחר".

עוד טען בא-כוחו של המערער בהקשר זה כי בית המשפט המחוזי הנכבד לא נתן את המשקל הראוי להסכם "הסולחה" שנערך בין הצדדים, לנסיבותיו האישיות המורכבות של המערער, ולמצבו הכלכלי. משכך, ביקש בא-כוחו של המערער כי הערעור יתקבל לעניין רכיב הפיצוי, כך שהפיצוי יבוטל, או שיופחת משמעותית.

20. באת-כוח המשיבה טענה, מנגד, כי גזר דינו של בית המשפט המחוזי הנכבד הולם את חומרת העבירות בהן המערער הורשע, והוא מבטא איזון ראוי בין מכלול השיקולים הרלבנטיים, בהתחשב בחומרה היתרה הגלומה בעבירות אלימות. באת-כוח המשיבה ציינה בנוסף כי בית המשפט המחוזי הנכבד היה מודע היטב להסכם "הסולחה", וכי השיקולים ביסוד הסכם "הסולחה" שעשויים להביא להקלה בעונש המאסר, שונים מהשיקולים במסגרת פסיקת פיצוי כספי למתלונן, ומשכך יש להותיר את הפיצוי על כנו.

כן נמסר לנו בעת הדיון כי המתלונן (המשיב 2) – איננו מוכן לוותר על הפיצויים שנפסקו לטובתו.

דיון והכרעה

21. לאחר עיון במכלול החומר ושמיעת טיעוני באי-כוח הצדדים החלטנו לדחות את הערעור. הטעמים לכך יובאו בקצרה להלן.

22. הלכה היא, כי ערכאת הערעור לא תתערב בשיקול דעתה של הערכאה הדיונית בקביעת הפיצוי אלא במקרים יוצאי דופן בהם חרגה באופן קיצוני משיעור הפיצוי הראוי (ראו: ע"פ 2605/12 אלמחתסב נ' מדינת ישראל (05.03.2013); ע"פ 6452/09 קאסם עלי נ' מדינת ישראל (22.7.2010) (להלן: עניין עלי); ע"פ 420/09 פלוני נ' מדינת ישראל (23.11.2009)), כך גם כאשר מועלית טענה, כפי שעושה המערער כאן, בדבר קיומם של קשיים כלכליים (ראו: ע"פ 2951/12 ביאדסה נ' מדינת ישראל (2.08.2012)).

23. הפיצוי לטובת המתלונן (נפגע העבירה) נפסק מכוחו של סעיף 77 לחוק העונשין, אשר מורה כדלקמן:

"(א) הורשע אדם, רשאי בית המשפט לחייבו, בשל כל אחת מן העבירות שהורשע בהן, לשלם לאדם שניזוק על ידי העבירה סכום שלא יעלה על 258,000 שקלים חדשים לפיצוי הנזק או הסבל שנגרם לו.

(ב) קביעת הפיצויים לפי סעיף זה תהא לפי ערך הנזק או הסבל שנגרמו, ביום ביצוע העבירה או ביום מתן ההחלטה על הפיצויים, הכל לפי הגדול יותר.

(ג) לעניין גביה, דין פיצויים לפי סעיף זה כדין קנס; סכום ששולם או נגבה על חשבון קנס שיש בצדו חובת פיצויים, יזקף תחילה על חשבון הפיצויים."

בהקשר זה נקבע נקבע כי הפיצוי שנפסק מכוח סעיף 77 לחוק העונשין איננו בבחינת עונש נוסף המוטל על הנאשם בגין ביצוע העבירה, כי אם בבחינת פיצוי לנפגע העבירה (ראו: רע"פ 2976/01 אסף נ' מדינת ישראל, פ"ד נו(3) 418 (2002)). הפיצוי האמור יש לו מספר תכליות שונות, וביניהן: מתן סעד מהיר לנפגע העבירה; הכרה חברתית בסבלו של הנפגע; העלאת מעמדו של קורבן העבירה בהליך הפלילי, כחלק מהמגמה לשלבו בהליך הפלילי ולהכיר בזכויותיו במסגרת הליך זה ואף יסוד של היטהרות לעברייני עצמו, שחיובו בפיצוי לטובת הנפגע עשוי לתרום לשיקומו (ראו: רע"פ 9727/05 פלוני נ' מדינת ישראל (08.08.2007); ע"א 6897/06 בודגור נ' מדינת ישראל (26.02.2008); עניין עלי).

24. בנסיבות העניין, לא שוכנענו כי במקרה שלפנינו מוצדקת התערבות בית משפט זה בשיעור הפיצוי שנפסק על ידי בית המשפט המחוזי. בית המשפט המחוזי הנכבד זקק לקולת המערער את הסכם "הסולחה" שנערך בין הצדדים, בציינו כי:

"הסכם הסולחה" אשר נערך בין המשפחות מלמד בהכרח על מאמצים לתיקון תוצאות העבירה ועל פיצוי הנזק שנגרם בשלה"

לצד האמור, בית המשפט המחוזי הנכבד קבע כי על המערער לפצות את המתלונן בסך של 25,000 ש"ח - זאת מעבר לסכומים שהועברו לו במסגרת "הסכם הסולחה". ואכן סכום הפיצוי נתון לשיקול דעת בית המשפט ואין הוא מוגבל לסכום שנקצב על-ידי הצדדים "בהסכם הסולחה" - מה גם שבעת הדיון נמסר לנו, כאמור, שהמתלונן איננו מוכן לוותר על הפיצויים שנפסקו לטובתו. אם נאמר אחרת - יאווין כוחו של בית המשפט לפי סעיף 77 לחוק העונשין, ובנושא זה כמו גם בשאלות של ביטול תלונה והפסקת הליכים - אין רשויות האכיפה ובתי המשפט תלויים ברצונם הבלעדי של הצדדים.

25. זאת ועוד - אחרת. לאחר שבחנו הדברים גם לגופם - הגענו למסקנה כי בית משפט המחוזי הנכבד ערך איזון ראוי בין כלל השיקולים לקולא ולחומרא, וגזר הדין אשר יצא מלפניו שיקלל כדבעי את כלל הנסיבות הצריכות לעניין, ומכאן שאין עילה להתערב ברכיב הפיצוי שהושת על המערער.

26. נוכח כל האמור לעיל - לא מצאנו כי יש לשנות מגזר דינו של בית המשפט המחוזי הנכבד, ועל כן החלטנו לדחות את הערעור.

ניתן היום, ט' באייר התשע"ח (24.04.2018).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

המשנה לנשיאה